

DEBRECZEN

POLITIKAI, TARSADALMI és KOZGAZDASZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivétellel.

Hirdetési díj...
Kéziratok visszajuttatásának feltételei...

szlóné...
ékszerait...
legkiseb...
szívókat...
legújta...
készpénzben...
szlóné...
árukat...
ISTVÁN-forrás...
Borviz...
kezelősege...
Johanna H...
Hajnovesztó-ke...

Meglepetés.

(r. e.) A legújabb meglepetést képezik a közhírre lett elhatározások, melyek egyikét képezi a királynak a bécsi „Arme-Verordnungsblatt”-ban megjelent és báró Edelsheim-Gyulai Lipót, budapesti főhadparancsnokhoz intézett, következő kézirata:

„Midőn saját kérésének eleget téve, jól kiérdemelt nyugalomba helyezését elrendelem, teljes elismerésemel nyilvánítom önnek egy háboruban, mint békeben odaadással tanúsított sok évi kitűnő és kiváló szolgálatait, különösen megemlékezvén lovasságom kiképzésére kőrel szerzett érdemeiről és elismerésem látható jeléül önnek Lipót-rendem nagykeresztjét, e rendjel kis-keresztjének hadi ékítményével, díjmeutesen adományozom.”

Meglepetésnek még nagyobb, a mit e nyugalmába-helyeztetés által lánczolatossan megürült állások betöltése nyújt. Verőcei gróf Pejacevich Miklós gróf, cs. kir. kamarás és titkos tanácsos, a lovasság főfelügyelője ugyanis a 4-ik hadtest parancsnokává és budapesti főhadparancsnokává már kiueveztetett, >évek során át tanúsított odaadó és sikeres tevékenysége fölötti legmagasabb megelégedés kifejezése mellett. Helyébe jön Croy herceg, mint a lovasság főfelügyelője, ennek helyébe pedig, és itt a dolog útja... Janszki vezérőrnagy, a Csehországban. Josefstadban levő X. gyalogsági hadosztály parancsnokává léptetett elő.

Meglepetésnek nevezük minden ezen eseményeket, mert csakugyan meglepettek bárkit, a ki nem látott mindabban, a mi a Janszky-estet óta ezen irányban felmerült, Bécshez és a Bécsből nyakrafőre emlegetett >hagyományos szellemek megfelelő mozzanatokat, a bécsi perfidia szűle azokat és a bécsi perfidia most már be is tetőzte.

Nincsen e perczben magyar ember, kinek keblében ne lángolna föl ismét az a méltatlankodás, melyet a Janszky-estet és annak folyamánai felett még elég élénken érez arra nézve, hogy a Janszky előléptetésénél még csekélyebb otrombaság is képes lett volna megkétszerezni; nincsen e perczben magyar ember, a kinek szeméi előtt ne vonulnának el egyszerre mindazon >hagyományos szellemek, melyeket az osztrák szoldatszaka a nemzetnek tűrnie kellett és a ki ne igyekeznék végrevalahára összeszámolni mindazon gonoszságokat, a melyekkel Bécs e nemzetet megálázni és arczultni szokta.

Sohase hittük volna, hogy az Edelsheim-Gyulai nevét valamikor oda kell írunk azon lajstromba, a melybe a nemzet a maga népszerű fiát szokta feljegyezni.

Mert báró Edelsheimnak (a mint most már kétségtelen) azért kellett buknia, mert a Janszki tábornok, most már hadosztályparancsnok, nemzetellenes merényletét helytelenítette és Tisza Kálmán kormányelnök szájába mintegy ő adta ennek, a katonai tüntetésre vonatkozó megrovó szavait.

Természetes, hogy ugyanezért kellett előlépnie Janszknak. Hiszen Magyarország már elszedtek mindent, a mi pénz-és vér-adót lerakhat a nagyhatalmi bálvány oltárára, hát hogy mari még csak remélni is ez a gyáva koldus ország, hogy még elégtételt is kérhet, a mikor arczultni k?

Edelsheim-Gyulait különben, a ki tulajdonigora és érdessége daczára is, egyik legkiválóbb hadvezéri képessége monarkhiának és e mellett a lovasságot is ő emelte mostani magas színvonalára, majd visszahívják még oda, a honnan (szokott bécsi hállatlansággal) eltűntek. Így volt ez a most sokat emlegetett Radetzkyvel is; mikor megsokalták babérait, eltették pihenni Olmützbe, mikor újra szükség volt reá, elő-

hívták odújából. Addig majd kárpótolja a nemzet Edelsheim-Gyulait. Hiszen a Janszki-estnél saját haragjának mását látta égni fiának szívében, a ki nem felelt el, hogy egyszerűen magyar mánás is és lehet, fog még igen, igen nagy katonai szolgálatakat tehetni nemzetének!

És itt levonhatunk egy következtetést az eseményekből.

Látjuk a nemes báró sorsán, hogy sok, magas polczra jutott magyar ember mért mutathat oly kevés rokonszenvet a nemzeti-ügy iránt.

Azért, mert e rokonszenvek képeznek rögtön bukását.

Tenne talán többet is, érezne talán mélyebben is igen sok, de nem szabad, nincs néki megengedve.

Az ember hajlandó lenne föltenni még Haynauról is, hogy nem a maga szántából volt olyan szörnyeteg, a minőknek tettei mutatják. Ha igazoló irományai el nem lopatnak, talán kisült volna, hogy nagyon is tehetetlen eszköze volt a bécsi bosszú adászágnak.

Talán kormányaink is azért szakadnak el oly hamar attól, a mi a tulajdonképeni nemzeti ügy, mert ezt Bécsben így követelik. És aztán — kivéve persze azt, a kinek még a hazarülés sem volna nehé feladat — azért usznak az árral, hogy legalább azt mentésük meg a nemzet számára, a mi még menthető.

E szomorú valóság egyik tünete az Edelsheim-Gyulai esete és a vele szorosban kapcsolatos Janszky-féle előléptetés.

A nemzet azonban legyen résen. A mi most történik, az vésses jövőnek lehet előjelvé. Miután pedig már odáig jutottunk, a hol a türelem poharának túlsordulnia kell, ne sokat tartózkodjunk, de ténstessük ki felháborodásunkat, és a hol lehet, ott fizessünk hasonlóért hasonlókat és folytonos hiszékenység és áldozatok helyett a nemzet legyen azon, hogy végre valahára a nemzet leszámoljon ellenségeivel. Minél előbb lyukadunk ki valamerre, annál jobb.

Az Edelsheim-ügy. Edelsheim Gyulai Lipót b. budai főhadparancsnok nyugalmába helyeztetett. Az erre vonatkozó királyi kézirata így hangzik: „Midőn kérelmének eleget téve, jól kiérdemelt nyugalomba helyezését elrendelem, teljes elismerésemel nyilvánítom önnek egy háboruban, mind békeben odaadással tanúsított sok évi kitűnő és kiváló szolgálatait, különösen megemlékezvén lovasságom kiképzésére körül szerzett érdemeiről és elismerésem látható jeléül önnek Lipót-rendem nagykeresztjét, e rendjel kis-keresztjének hadi ékítményével díjmeutesen adományozom!” — Utóda: Gróf Pejacevics Miklós lovassági tábornok, ki báró Edelsheim-Gyulai helyére a Budepesten ekeelő IV. hadtest parancsnokává neveztetett ki, verőcei gróf Pejacevics Péter volt horvát miniszter és bánta a 1883-ban született Rétfalun, Eszék közelében. Tizenhárom éves korában, 1846-ban lépett a katonai pályára, s a katonai intézetből kikerülvén, azóta folyton a hadseregben s az udvar körében élt. A harczterén többször kitüntette magát s a kőniggrázi csatában súlyos sebet kapott, ugy hogy fél kezét amputálni kellett. Felgyógyulása után tovább is tényleges szolgálatban maradt s a legfőbb katonai állásokba emelkedett. A hadsereg egyik legkitűnőbb lovasának hírében áll s e tekintetben mindig vetélytársa volt Edelsheimnek, kinek most helyét elfoglalja. A gróf annak idején a legszebb ifjak egyike volt s most is, noha tul van az ötvenen, a hadsereg egyik legdálisabb lovasának tartják. Rendkívül szigoru katoná, de előkelő udvarias modoru főr hirában áll, ki a mérvadó katonai körök kegyét és bizalmát teljes mértékben megnyerte. Eddig a lovasság főfelügyelőjeinek fontos állásában működött s más, mint tisztán katonai ügyekre, általában soha sem foglalkozott. Bizonyosra veszik katonai körökben, hogy Janszki vezérőrnagy, ki most hadosztályparancsnok lett, a legközelebbi alkalmommal, vagyis november havában, altábornaggyá fog kineveztetni. Figyelmet érdemel egy másik körülmény, mely Janszki áthelyezésnek még nagyobb fontosságot ad s azt egyenesen a kitüntetés jellegével látja el. Ugyanis Janszki

kievezése a X. hadosztály parancsnokává soron kívül, és pedig hat előtte álló tábornok egyszerű mellőzésével történt. Ez adja meg az áthelyezésnek igazi jelentőségét, mert kimutja, hogy a Magyarország elleni tüntetés az intéző körökben mindig elismerésre talál. Az ismeretes sáfáre nélkül Janszki tábornok még évekig várhatott volna a hadosztályparancsnoki kinevezésre.

A bolgár nemzetgyűlés, mint távirati rovatunkban olvasható, hoinap fog berekesztelni. Mintegy 80 millió franknyi kiadás szavazott meg a folyó kiadásokon kívül, melyből 10 millió a vasuti építkezésekre fog fordítani s így végre valószínűk látszik, hogy a keleti vasutak bolgár vonalának építéséhez nemokára újból hozzáfognak s az évek óta várt keleti vasut teljes egészében kiépül. A hadsereg felszerelésnek utjára a védeimi szempontból nélkülözhetlen kiadásaira 36 milliót, tehát a fentemített összegek majdnem felét szánta a sohranje. Kétségtelenül nagy összeg Bulgária anyagi erejéhez mérten, de bizonyítja azt, hogy a bolgár uralkodó és tanácsosai komolyan számba veszik az eshetőségeket s nem akarják, hogy egy véletlen készületlenül találja őket. A „Ravne de l'Orient”, mely a fentebbi híreket felünk közli, hozzátesszi még, hogy Karavelov miniszterelnök és Stambulov nemzetgyűlési elnök kísérletet tettek Oroszországgal kibékülni.

Egy miniszter párba. Boulanger hadügyminiszter és Lareinty szenátor közt végre ment párba Meudonban. Először Lareinty lőtt, de nem talált, mire Boulanger a levegőbe lőtt. Eután a hadügyminiszter visszatért a miniszterumba és lelkes tüntetésben részeseült. A párbaíró felvett jegyzőkönyvben a következők foglalhatnak: Lareinty fegyverül a kardot kívánta, de Boulanger, mint sértett fél, a pistolyt választotta. Mindkét ellenfél egyszerre tüzt, midőn a jel megadott. Egyikük sem talált. A lövés után észrevették, hogy Boulanger fegyvere csütörtököt mondott. A segédök kijelentették, hogy a becsületnek elég van tve, mire az ellenfelek kezét nyújtottak egymásnak. A Temps a következőket írja: A párbaíró után Lareinty e szavakkal nyújtott kezét a hadügyminiszternek: „Sohezem vontam kétségbe sem lovasias loyaltásait, sem bátorságát.” Boulanger erre azt válaszolta: „És én sohasem hittem, hogy ön személyesen engemet tart gyávnak, de szükségesnek láttam, hogy önnel kiáljak.” E nagy udvariassággal történt kibékülés után Lareinty és Boulanger visszatértek Páriába.

Az angol választások. A már megválasztott 658 képviselő közül 315 a konzervatív párthoz, 75 a különvált szabadelvű párthoz, 184 a Gladstone-párthoz és 84 a Parnell-párthoz tartozik. A Standard értesülése szerint a kormány elhatározta, hogy vissza lép — Gladstone és a miniszterek nagy része azon véleményben van, hogy Salisbury, ha az új kabinet alakításával megbízatik, Hartingtont és annak barátait fogja felszólítani, hogy támogassák az unionisták azonban el vannak tőlkve, hogy nem lépnek be a miniszterumba.

Szerbiából. A skupcsina, miután a tróbuszed csak vasárnap tartatik meg és az ezzel kapcsolatos választéllati vita valószínűleg 3-4 napig fog eltaranni, csak e hó 22-dike táján fog érdemleges tárgyalásokba bocsátkozhatni. A skupcsina ülészaka ezuttal hosszabb lesz a rendesnek, a mert is egyes miniszterek ide rendelték hivatalnokait.

Külföldi hírek. A porta válasza az orosz jegyzekre, mely Batum szabad kikötőjének elzárását jelenti, nem elment. A porta kijelenti, hogy a kérdésben Anglia véleményének ad elsőbbséget. — Olasz lapok híre szerint a kormány, tekintettel a Kelet bizonyos eshetőségeire, állandó hajórajt akar az Adrián készíteni. — Válogatások a francia diplomáciaiban. Montebello gróf konstantinápolyi, Decrais bécsi és Mory gr. római nagykövetté neveztetett ki.

A h-büszörményi birtok-viszonyok rendezéséhez.

Dr. Pápai Imrétől. II. A külön alakult közbirtokosság vagyoni önálló kezelését elhatároza, felhívta a várost a birtokossági ügyek és javak átadására. A város ennek folytán átengedte az osztatlanok feletti rendelkezést, az azokon való legeltetés szabályozását, átadta a birtokossági vagyoni jávedelmét befolyt, takarékpénztárba elhelyezett pénzek betéti könyveit, s megtette az intézkedéseket a további irányban is az által, hogy a régi közbirtokossági ügyeket is felöle-

ló községi szervezeti szabályok helyett, új szervezeti szabályzatot dolgoztatott ki, s fogadott el, mely a változott viszonyoknak megfelelően a város hatóságát közigazgatási ügyekre korlátozta, s az ekként szűkebbé vált hivatalokat megszüntette. Ezen szabályzat a törvényhatóság és miniszterium által helyben hivatalban, a bekövetkező általános tisztújítás ennek alapján és értelmében vitettet keresztül.

Az új polgármester azonban a jog folytonosságát megakítva, mit sem akart tenni a közbirtokosságról, annak jogairól, nem csak a vissza maradt javak átadását tagadta meg, hanem az önként átadottakat is erőhatalommal visszazsuzerezni törekedett.

A birtokosság ennek folytán, jogainak megóvása érdekében véget, pert indított a város ellen, az örökös határrez tartozékát képező regále és erdő birtokába helyezése iránt.

A pernek, mint tulajdonképeni birtokba helyezési pernek kiváló alapja a telekkönyv, mely szerint a keresett javak a közbirtokosok javára telekkönyveztek. Nem ok az ez alapon birtokba helyezésre irányuló kereset megelése ellen az, hogy a telekkönyvi felvétel alkalmával, helyszínelés után véttetek a keresett birtokok a közbirtokosok nevére, azok tulajdonai. Mert a felvétel a város képviselősege tudtával és belgyegyzésével történt, mit igazol az illető h-büszörményi 4181. sz. tjkönyvek egy városi tanácsnok mint kiküldöttnek aláírása, és hogy soha sem gondolt senki annak kijáratására. Minthogy pedig az első feljegyzés és későbbi bejegyzés között a jog terjedelme tekintetében különbség nincs; minthogy a telekkönyvi tulajdonost a tényleges birtoklás feltétlenül megilleti, mindaddig míg a telekkönyvi állapot megváltoztatva nincs, tekintve hogy a létező jognak korlátát, a jognak megtámadhatósága nem akadályozhatja: a keresetnek csupán ez alapon is hely adandó.

A birtokosság azonban a kereset ezen való alapján kívül nem fel bele menni a tulajdonjognak a birtokba helyezési per keretén kívül álló vitásába, annak az adomány levelek alapján meghatározásába, azt mindenkor határozott kifejezést adott annak, hogy ezen ügy az ő adomány levelek alapján vizsgáltságok meg és döntessék el.

A hajdu birtokra nézve ugyanis, első alap okmány a Korponán 1605 december 1 én Bocskay István fejedelem által kiadott adomány level, melynek a hajduk tetteit el soroló bevezetése mellőzésével vonatkozó tartalma következő:

„Az ily s annyira dicsőséges és örök emlékeztetre méltó érdemeket tekintvén, mindnyájukat és egyenkint a mi hajdu vitezeinket, mint s mi régi szabadságaink visszaadott, hogy a haza szabadságért tett erős munkáinknak, és mi irántok való hálláknak emlékeztet a késő maradékoknak is fennhagynánk, és hogy azon házában, melyben harczoltak, főtiszteltetés és szabadságot nyernének: Magyarország hon gyűlésére 1605 évi nov. 10 én összegyűlt országos karoknak és rendeknek közmegegyezésökkel és helyben hagyásokkal, mindnyájukat egyenkint és nyilván, nevezetesen pedig ezen levelek által, nemes Csomaközy András és vitéző Szilassy János, Keövy Miklós, Pálly Pál, Kovács Albert, Somogyi György, Farkas Mihály, Elek János, Csatory János, Szénassy Mátyás, Nagy Mátyás, Feözy István és Hajdu György kapitányokuk alatt vitézködő hajdu katonáinkat, a paraszti és nem nemesi állapotból, a melyben születtek és eddig léteztek kegyelmesen kiemelni, és a mi Magyar- és Erdélyországaink igaz nemesi sorába és számba számlálni, seregelní, felfogadni, beírni határoztuk; valamint számlájuk, seregelní, felfogadjuk és beírjuk, nyilván rendelvén, hogy ugyanazon vitezeink és azoknak mindkét nemű örökösei és utódai, mindnyájan igaz, született és kétségtelen nemeseknek tartassanak és tekintessenek.

Igaz és tökéletes nemességök jeléül pedig a következő nemesi címert, jelszót stb. stb. adományoztuk és ajándékoztuk, beleegyezvén és megengedvén, hogy ők a megirt címert, mint a nemesség jelvényét, más igaz és feyvert viselő címeres nemesek szokásai szerint mindenütt, a csatákban, dárdá játékokban, tornázások, bajvívások, párbaírók és bármely nemesi és vitézi gyakorlatok alkalmával, valamint peccst nyomokon, zászlókon, vitérlókon, gyűrűkön, házakon, pajzsokon, sátrakon és általában a hadi dolgok és hadjáratok bármely nemeiben, mint a valódi és igaz nemesség jelvényét — a mily nemesekül mi őket mindenki által bármely állapotú, méltóságú és tekintetű emberek legyenek, nevezetelní, számlálatni akarjuk, hordhassák, tarthassák és viselhessék és mindazon különös tisztességekkel, kegyelmekkel, kiválóságokkal, kedvezményekkel, szabadságokkal és mentességekkel, melyekkel Ma-

gyar- és Erdélyországunk többi igaz, született és kétségtelen nemesei, és vitéz emberei bármely jog vagy régi szokás szerint élnek és gyönyörködnek — örökké élhessenek és gyönyörködhesnek.

Hogy pedig a mi említett vitézeink bizonytalan lakhelyeiről el ne széljenek, vagy idegen törvényhatóság alá ne kerüljenek, hanem mindig és minden időben egy bizonyos állandó helyen és kerületben lakván, s így Magyar- és Erdélyországunknak, a mi erdélyi országai hiv. székhelyeink szokása szerint — minél alkalmasabb, hasznosabb és sikeresebb szolgálatot tethetnek, és készen találhatunk Szabolcsmegyében létező és ezelőtt a mi tokaji várunkhoz tartozott Kálló egész városunkat, hasonlóan Nánás, Dorogh és Varjas pusztai birtokainkat, Hadházi, Vámos-Pécs stb. birtokaink rész jószágainkat, úgy minden királyi jogunkat, ha valamely azokban akarmi módon volna, vagy azok akarmi oknál, utnál, módnál fogva a mi adományunkat illetően, minden használatkal és járulékaikkal, t. i. mivel és miveletlen szántóföldekkel, rétekkel, legelőkkel, mezőkkel, kaszálókkel, erdőkkel, cserékekkel, herkekkel, hegyekkel, völgyekkel, szőlőkkel, szőlőhegyekkel, vízzel, folyókkal, halász tavakkal, halászatokkal stb. általában pedig mindennemű bármely névvel nevezett hasznai és járulékaikkal épsegevel, melyek azokhoz az ahoz törvényesen és régtől fogva tartoznak, az ő igaz és régi határak alatt: a mi említett 9254 vitézeinknek és mindkét nemű örököseiknek és utódainknak azon feltétel alatt adtuk és ajándekoztuk, hogy ők is az ő örököseik és utódaink nekünk és Magyar- és Erdélyországunknak először esküvel magokat kötelezve, más adományos nemesek szokásuk szerint fegyverekkel és hadi szerekkel jól felkészülve a mi és utódaink parancsára minden közönséges és részletes hadjáratban jelenienni, és a hazánk híven szolgálói köteleztesse; egyszersmind a mi fejedelmi kegyelmességünk irántuk való bővebb megmutatására, nevezett Szabolcsvármegyében létező Kálló városunkat, és Nánás, Dorogh és Varjas birtokainkat stb. rész jószágainkat és járulékaikat, minden valamint rendes vagy rendkívüli adóink, béreink, segélypenzeink és kamataink nyeresége fizetéséről, nemkülönben kilenczed, tized és bármiféle tartozmány adásától és akarmi nemű paraszti és polgári szolgálatok teljesítésétől örökre ki veenni és felszabadítani rendeltük, valamint örök és megmásolhatlan birtoki joggal adjuk és ajándekoztuk, a mások jogát épsegen hagyván és kivesszük és felszabadítjuk ezen levelünk ereje és bizonyosága által stb. Kelt a mi szabad Korpona városunkban December hó 1-e a 1605 ik esztendőben. Irom 12. Pechy Simon m. k. tudor (P.H.)

Az itt közölt első rendű adomány leveléből kétségtelen, miszerint az abban említett 9254 hajdu vitéz, azok mind ketnő örökösei és utódai, amennyiben nemesek nem voltak, fejenként megnevesítették; az így megnevesített vitézek azok örökösei és utódai a kijelölt helyiségekkel és pusztákkal együtt Kálló városa is örökösen adományoztatott; a szintén Szabolcsmegyében fekvő Kálló variók elkülönítve.

Minthogy azután a káljai várbeli cs. kir. őrsereg, és a várost bíró hajduk között gyűlöletes viszályok keletkeztek, ennek megszüntetése, gyökeres elenyésztése czéljából Bathory Gábor fejedelem 1609. szeptember 1-én kelt adomány levelével a két udvar közötti szerződésel, csere és vegyes adomány czimén, a káljai hajduknak, a hajduk részéről

100,000 forint lefizetése mellett, Bőszörmény városát és Préd pusztát ugyanolyan joggal, minővel Kállót bírták, birtokukba örökösön átadva, s törvényesen beiktatva.

Mely adomány és csere leveli tartalma, mellözve a felmerült panaszokat elő soroló bevezetést — következő: „Middő pedig mi isten kegyelméből ezen fejedelemségre felemelttünk, észre vettük, hogy ő királyi felségének nevezett Kálló városban tartózkodó kapitánya s több vár őrzői, és a nevezett Kálló város birtokába már beiktatott mezei katonáink közt kölcsönös gyűlölet és viszálykodások uralkodnak, akarván mindenekelőtt nemcsak Magyarország közhasznára, békeeségére és nyugalmára, valamint nevezett felek kegyelmére és egyetértésére közreműködni, nehogy a véletlenül valaminek fegyveres összecsapás idején elő: Kálló város helyett Szabolcsvármegyében létező: egész Bőszörmény városunkat és Préd nevezett falunkat, ugyanzokon Bőszörmény városban birtokkal és szokott piacokkal s vásárokkal együtt, mindazon szabadságokkal és kiváltságokkal, melyekkel Kálló várost bírták, s azoknak minden hasznai és bármimű járulékaival, t. i. mivel és miveletlen szántóföldekkel stb. általános pedig bármely névvel nevezett s azokat jogszerűen és régtől fogva illető, s hozzájuk tartozó akarmi hasznok és járulékok épsegevel, igazi és régi határak alatt: említett lovas és gyalog hajdu vitézeinknek s azok mindkét nemű örököseik és utódainak, mindnyájoknak kegyesen és szeszerez igazi folyó használatban levő pénzértékű magyar forintokban, csere czime alatt adni, kötelezni és átírni rendeltük; biztosítván egyszersmind, hogy nevezett városnak és faluak, mint Szimen István fejedelem által ajándékozott minden birtokainak és pusztáinak használatában, nevezett hajdu vitézeinket és mindkét nemű örököseiket utódait, mindnyájokat, mind addig míg a nekünk és unokáinknak, valamint országunknak tartozó hátszékben megmaradnak, őket minden törvényes megáradók haborgatók, nyugtalanítók, törvénykezők és perlekedők ellen ottalmazni fogjuk stb. Kelt Várad városunkban szeptember 13-án 1609-ik esztendőben Gábor mk. (PH) Kendy István kancellár mk.”

Ezen itt közölt második alapokmányon alapszik a hajduk bősörményi birtoka. Tekintve azt, hogy a csere jószág a cserélt jószág jogi természetét öli fel, s mindenben annak természetét követi: kétségtelen, hogy a hajduk birtokává lett Bőszörmény és Préd pusztá, ugyanazon szempont alá esik, mint az első alapokmányban, foglalt s adományozott többi javak; ez a fenforog esetben annál bizonyosabb, mivel ez a cseréről szóló adománylevelében is nyitlan van fejezve!

(Vége köv.)

Helyi hírek.

* Aug. 2. Tegnap, vasárnap délelőtt az aug. 2-án rendezendő ünnepély tárgyában egy szép értekezletet tartott főiskolánk ifjusága, melyre még vidékről is több hazafias érzelmű ifju berándut. Kövendi Dénes esk. felügyelő üdvözölően az értekezleten megjelenteket, kéri a tanuló ifjuságot, válasszon elnököt, ki a gyűlést vezesse s a további intézkedéseket megtegye. Kövendi Dénes esk. fel. elnökül választatik, ki is a benne helyezett bizalmat megköszönve, felhívja az értekezletet jegyző és bizottsági tagok választására. Jegyzőkül: Szólnoky Gerzson, bizottsági tagokkul: Bereczk Sándor, Szabolcska Mihály.

A »DEBRECZEN« TARCZAJA.

A becsületről.

Fólvirasta: Gáspár Imre.*

(I.) Isten a mindenség megvilágítására mérhetlen nagyságu égitestet, a napot rendelte. Az ember szűkebb utcáiban, cizcomás termében gázt és gyertyalángokat gyújtott meg. Isten az emberi lelket ellátta fényvel, világossággal. A jó és rossz cselekedetek ellenőrlő ailitotta a lelkiismeretet s mindazon lelki tulajdonságokat, melyekben a jóval eltelt lélek bővekedik; bizony az éreny fogalmában egyesíthetjük mindannyiát. Az ember összetakolta társadalmi kartávarát, megalkotta a becsület egy eltorzított fogalmát.

Mi a becsület? Bizonyos egyenes vonal, melyen a társadalom országutján haladunk. Bizonyos érték, melyet az élet forgalmában mindenkinél képviselnie kell. A ki az egyenes vonalt megbontja, letért az utféli árok posványába, megbontotta a társadalmi-karaván egyöntetű haladásának rendjét. A ki értékből engedett, az a própénz zé vált. A becsület tehát bizonyos érték, bizonyos rendesség, mely szerint az emberek egymást becsülik. Oly belépti-jegy, melynek megváltása nélkül a társadalom színházában sem jelenhetünk meg: legfőkébb a... páholyokban. Szó van róla a nemzetgazdaszatban, a hirlapokban, a parlamenti beszédekben, a tőzsdén s azonkívül mindenütt, a hol valami gazdaság történik.

Az érenyesség, az legtöbbször egy a becsülettel, de sokszor ellehet a modern értelemben vett becsület nélkül s a mint a modern becsületesség sem mindig törődik az érennyel. De mannyire nem! Csak egy két példával szolgálunk most: Nagyuri szerető

* Két közlemény.

viszaszerzi becsületét, ha a nagyur, vagy a nagyur valamely fizetett embere önül veszi, de érenyét aigha! Legújabb fogalom szerint a sikkasztó, a nocsábitó, vagy a honaruló is becsületes emberré válik, ha azt, ki a gazdaságokat először veti a szemére, egyszerűen lelővi, vagy levágja; mi, a ki a becsületet magában imádjuk, de a modern társadalom álczótt ábrázatáról kacagva tépjük le, még mindig silányuak fogjuk tartani e nyomorultakat. Imé két példa, melyekben a becsület az éreny nélkül eli világot. Hogyha az éreny sokszor fényeskedik a becsület e hamis fogalmi nélkül is, arra állítunk példaképen a párbaj, ezen gyilkosság eszközeit büszkén megvívó egynek, kiket a frakkos társadalom ezért gyáva becsületleneknek fog nyilatkoztatni s kizár csarnokaiból! — az érenyről viszont a nagy költők szólanak, a leg-szebben pedig a keresztény vallás megváltója.

Hol e két ellentétesség magyarázata? És csakugyan ellentétes fogalmak az éreny és a becsület?

Eppen nem. A két fogalom tulajdonképen egy, csak a modern társadalom igekezett kiforgatni eredeti ősi formájából. Modern társadalom, mely a becsület lényesebb és magasabb voltát nem értve, azt kisszerű külsőségek apró pézrére váltotta fel, mely a becsületesség engedi kegyelenséggé, gonosszá válni, mely a becsületességet kiadja hasznosbérbe pénzért, kiváltságos jövedelemforrássá teszi, mint a trafikdohányt, s odaölelőnzi a becsületességnek a társadalom nagy álarcsobáljára.

Ösmerünk mindnyájan becsületes és becsületlen embereket. Becsületes az úzér, kinek nyeresége éhhalált jelent azokra nézve, a kik miatta vesztettek. Becsületes ember, mert nem rabolt törrel vagy pisztolyal kezében, a törvénykönyvvel költi tőbe áldozatát. Becsületes a fácsánpecsenye és pezsgős palack és kedvolója, ha csődöt mondott, hit-

Tóth István, Deák Ferencz, Mindszenti Imre, Csécsi Gyula, Zivuska Ferencz, Krajári Lajos, Molnár József, Kató Mihály, Bézier Kálmán választattak meg, az emlékező megírására Nagy Kálmán 4 jh. kérést fel; szavazásra pedig Szabolcska Mihály és Bereczk Sándor. Egyszersmind elnököt és jegyzőt megbizra az értekezlet, hogy a hazafias ünnepélyen való közreműködésére az illető egyleteket hívja meg. Szólnoky Gerzson jegyző.

* A debreczeni h. nánási vasut részvénytársaság r. e. közgyűlést holnap tartja, a város-háza nagy termében. Ezen közgyűlésnek tárgyai a következők: 1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése. 2. Az 1885. évi zárszámadás előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyeresémi feletti intézkedés s a felmentvény megadása. 3. Egy igazgatósági és három felügyelő bizottsági tag választása. 4. Jelenléti jegyek értékének meghatározása. 5. Indítványok. — A debreczeni h. nánási vasut n. a. júniusban 3105 személy és 1,807 tonna gyors és teheráru, 1042 személyvel kevesebb 804 tonnával ellenben több gyors- és teher áru szállított, mint az előző év ugyanazon havában. E vasut bevétele a jelzett hóban 6149 frt, kilométerenkint 143 frt, január 1-től június 30-ig 36612 frt kilométerenkint 779 frtot tettek, s ekként az előző év megfelelő időszakaihoz képest 1758, kilométerenkint 41, illetőleg 9882, kilométerenkint 210 frttal emelkedtek. Ezen forgalmi adatok is igazolják azon már több ízben kifejezett nézetünket; hogy normális körforgalmi viszonyok mellett a pálya egyike leend a legjövendőbb vicinális vasutaknak. Egyébiránt a jövő évi forgalom tetemes növekedésének biztosítékul szolgál a nánás-büdszent-mihályi vasutnak kiépítése is, mely értesülésünk szerint f. e. Okt. elejével adatik át a forgalomnak.

Ezzel azonban meg koránt sincs befejezve azon teendők sorozata, melyet a vasut ügyvező igazgatósága a pálya nagyobb jövedelmessége valamint a közforgalom érdekében fejlesztése czéljából maga elé tűzött. A nánás-büdszent-mihályi vasut még ki sincs építve egészen s már is sikert ígérő előkészületek tételnek arra nézve, hogy a pálya Tisza-Lök-ig meghosszabbítsassék, hogy ekként a Löknel koncentrálódott tiszai forgalom a debreczeni-nánási vasutnak s Debreczen város kereszttuliteléhez szerencsét kívánunk azért is, mivel meggyőződésünk, hogy azon esetben ha a Tisza egész folyásának hosszában létesített 115 átmetszés be lesz fejezve illetve ha ezen átmetszések használhat anyá mederré válnán, a hajózást nem akadályozzák: Löknek forgalmi jelentősége tetemesen fog növekedni a mi ismét Debreczennek s a debreczeni-nánási vasutnak fog javára szolgálni.

* Mulattató művészeti estély. Odrý Lehel, a m. kir. operaház hírneves bariton énekesé, f. hó 25-én mulattató művészeti estélyt fog városunkban rendezni. Tekintve azt, hogy oly jeles énekes áll az ügy élén, mint Odrý Lehel s tekintve az estély műsarának változatosságát: bizonyos, hogy közönségünk, melynek a művészi élvezetből nyáron át minél kevesebb jut, nagy számban fog megjelenni ezen estélyen. A műsor mulattató és komoly részekből fog állani s közreműködésüket megígérték Solymosy Elek, a budapesti népszínház tagja és neje is. Előre felhívjuk az élvezetes estélyre közönségünk figyelmét.

* A kaszinó közgyűlése. A kaszinó tegnap a ventiláció ügyében közgyűlést tartott A tagok oly gyéren jelentkeztek, hogy a d. e. 10 órára kitűzött gyűlést csak 11 órákor lehetett megkezdeni. Az egyes tagok által tett azon indítvány, hogy a kaszinó ventilációval láttassék el, a mi 4—5000 fruba kerülne, elvetett, mert nincs biztosíték róla, hogy a ventiláció megfelelné-e czéljának. Többen indítványozták, hogy próbát kell tenni a ventilációval, hisz a kaszinónak a takarékpénztárban mintegy 600 frtja van, — ezt azonban már egy régebbi közgyűlés házépítési alapra szánta s így hozzányulni, vagy ventilációra fordítanunk nem lehet.

* A gazdasági tanács tegnap d. e. 10 órákor ülést tartott, melyen több fontos tárgy került szönyegre. Dely Mátys jelentése szerint a Hortobágyon már csak 1300 db sertés van s a legelőt a lesülés fenyegeti. A tanács kimondta, hogy a járásokon levő gulyák es minden gulyából a fias tehének bebocsátatának a sertés legelőre, a kúnt levő sertések pedig járhatják a gulya-járasokat. Tárgyalatott a számvérői hivatalnak a tanácshoz beterjesztett 1886-ik évre szóló legelőadó kivetési terve, melynek egyes pontjainál viták merültek fel, mindazonáltal egy részleteiben, mint általános-ságban elfogadtatták. Az összes kivetendő teher 75,733 frt 25 kr, mely így oszlik meg: a Hortobágyon tuli 32494 kat. hold területre 57731 frt 45 kr, az ökrjárást tevő 2760 holdra 6924 frt 60 kr, — a juhjárást tevő 7090 holdra 12077 frt 18 kr. — Indítványoztatott, hogy keressék meg a tanács annak kivitelére, hogy a közgyűlés engedje meg — tekintve a Hortobágyon uralkodó nagy szárazság miatti nagy inestet — hogy a szarvas marhák a kaszáló-birtokokok által, saját kaszáik határain belül es előbejelentés mellett minél hamarabb kihajthassák legyének.

* Iparos küldöttség. Egy iparosokból álló hat tagú küldöttség, melynek élnöke H. u. b. e. József volt, járt ma délelőtt a kamaránál, az kérelmezte, hogy a kamara hasson oda, miszerint különösen a szábarusok ne foglalkozhassanak új ruhák készítésével es elárulásával. Megemlítjük, hogy már régebben kérelmeztetett, miszerint korlátoztassék azon most nagyon lábra kapott gyakorlat, hogy idegen, illetve itt meg nem telepedt czegek ruhák készítésére utazók által megrendeléseket elfogadhasanak.

* Apróságok. Egy társaságban arról volt szó, hogy ugyan lehet-e akkor adakozni az osztrák Radetzky tábornagy szobrára, a midőn egy másik osztrák generális, a Hentzy-zobora miatt olyan nagy árma történik? „Éa adok egy pengőlyest a Radetzky szobrára” — szólt meg végre a társaság egy tagja — „ha a szobrot... Milánóban állítják fel!” — Az azot a mulattányait városunkban tegnap este befejezett Merkel-cirkusz első előadásakor történt, hogy a helyeikre vonuló urak mindeniket figyelmeztették, hogy „keretik a szivart letenni.” Mindenki engedelmekedett, szivart félre tette és szivar nélkül foglalta el a helyét. Ilyenformán aztán az ott is nélkülözhetlen Borand bácsi egész kalap jó és rossz szivart gyjtött össze. Egyszer szobron belép a rendőrőlkapitány ur, helyet foglal az első sorok ülésén, zsebébe nyul, kivessz egy szivart, rágyújt es elkezd füstölni, hogy a kisvasut se különbben. — Erre aztán érdekes volt látni, hogy bujtak elő a terem minden részében a szivartcárák és gyufatartók, hogy perczegtek mint egy jelütengre a gyufák és hogy gomolygott egy-

szerre a fűszertudjuk, hogy es ezen esenálni, vagy ellátni egyh

* Az erdélyi czeniek szépekesi kirándulása. A czeniek sajnálattal tudósítottak a legkesedelegszivélyesek Kózi. ez úgy magyarsága a lódával tel Szeryen de földi honfitárs előbb körünk

* A debreczeni közgyűlési lapjának czenben az 1886. július 1

* Angol des Adolf augusztus, hogy induljon. A matuzsa be, om Szatmáron, D Czegleden kerzasanak czeljei ról es népele

* Debr. mutatás 1886. Főkönyvlap 9 betétrovás 9 sárolt 1885-1 könyvlap 31 betétrovás 79 83.013. Főkő 79.917. Főkő Főkönyvlap 11 könyv 21. La Torzsbetét Köttelezvényro Iparegyesületi Főkönyvlap 25 960.201. Össz Főkönyvlap 1.188 Főkönyvlap 156 657.60. Főkő mény 3181,13. 8 iki tősbetétrov 1885-iki beira 28. 1885-iki 396,1296. Főkő telrovás frt 113 beiratásdíjrovás lap 3. Ileték Késedelemrovás véyskamatrovás kamatrovás 25 zési alaprovás teségi a'rovás

* A budai társulata e hó adását. A hátr jövedelméből „Bukov” kerul Bem” és „Bász sziamivék. T Bankó Kálmán előadása, szép löző két szinkó tatták e darab idilli népjelene erejükből. Moln re), de főleg

megvetéséből... direkt vagy indirekt sub-venzió.

Becsületes az apa, aya, ki elpocskolja gyermekeit vagyonát, vagy méltatlan idegenek kezére uttatja ősi javát. Becsületes a fúr, kinek utolsó szava dobszó.

Ezek mind becsületes emberek a mai társadalomban, mely kiváltságos kasziájával es saját bűnéivel szemben oly engedékeny.

Azokban ne legyünk igaztalanok. Ennyi becsületes alak után most már mutassunk azokra is, kik társadalmunkban becsületleneknek tartanak.

Amott állanak az utcasarkon. A szegény, magáról megfeledkezett, magát eladott leány. Arca ki van festve, ajka ledér mosolyra, trágár beszéde nyilik. Szegény fereg! Nemsokára csakis a bukkott nő lesz az, a kit a társadalom becsületlennek itél. Ez a szegény pára nem is tudja, hogy részben mily erköcsi hivatást kell teljesítenie. Ó az, a kinek e becsületes társadalom összes erkölcsi felháborodását elviselnie kell; ő a bűnök, ő egy egész korszak erkölcsi lángjának ébrertartója. Egy megfordított Veszi-szűz. Szegény pára, kit az éhség, a nyomor és a tudatlanság nem tanított meg rá, mi a becsület!

Amott halad egy szomorú menet. Kusza, vedlett nép, elől-hátul rendőrökkel. Amott öreg anyóka, ki becsületen lett azáltal, hogy — éhen vagy fáva — fillért kelt valakitól, s az illető becsületes felháborodásban, (melyet nem értzett, a midőn miniszteri milliók megszavazták kérték holmi dynasztikus es nemzet csak kipusztító érdekek nevében,) ez a modern becsületes ember itétt a legelső rendőrnök es aztán büszkén lépdelt tovább. A szegények házába szánt agg mellett lépdél egy másik gonosztevő, van legalább is tíz esztendő, s azt cselekedte egy ártatlan csirkével, a mit a hadvezérek tesznek testvéreink, fiaink seregivel: meggyilkolta. Ez a ruhacs színtén azok közé tartozik, kik megérzik erkölcsiös társadalmunk sújtó karját. Talán kétszeresen is

érzi, mert utó gyermek lehet az apja, anyja, annak az ut legelőtelbb m vezett ki s t o futnak, vagy p tának.

